

Ääsmäe kant
Saue vald
Harjumaa

ÄÄSMÄE 21

*Ääsmäe kandi jätkusuutliku arengu strateegia
ja **tegevuskava 2017-2020***

täiendatud

I 14.06.2007

II 01.05.2009

III 20.05.2010

IV september 2015

V jaanuar 2017

Ääsmäe

2007

2015

2017

täiendatud 1.05.2009 Minu Eesti 2009 Ääsmäe Mõttekojas

täiendatud 20.05.2010 Ääsmäe Külakoosolekul

põhjalikult uuendatud jaanuaris küla aktiivsete inimeste tänuüritusel ja

väljasõiduistungil Raplamaale septembris 2015

Täiendatud jaanuar 2017

Eessõna

2007: Käesolev Ääsmäe küla jätkusuutliku arengu strateegia aastani 2020 ja tegevuskava 2007-2010-2013 on valminud tänu aktiivsetele Ääsmäe inimestele ning toetusele Saua vallalt. Arengukava koostamise protsessi koordineeris MTÜ Ääsmäe Külakogu. Arengukava koostajad on veendunud, et Ääsmäe on aastal 2020 just selline, nagu Ääsmäe inimesed täna seda soovivad ning järgnevate aastate jooksul teevad kõik endast sõltuva oma parimate oskuste kohaselt, et soovitud tulemus – ilus, puhas, turvaline, valgustatud Ääsmäe – saavutada! Suured tänud kõigile, kes arengukava koostamises moel või teisel osalesid ja protsessi toetasid!

2015: ja hoomake sõbrad, tegevused 2007-2015 on enamuses ellu viidud, sestap on seekord Ääsmäe Arengukava tegevuskava (tabel osas 5.2) põhjalikult uuendatud ja viie aasta pärast on saabunud aeg koostada uus visioon ja uus pika-ajaline arengukava! Seni aga lisame siia Ääsmäe Arengukava lõppu viimase 5 aasta planeeritud tegevused eraldi tabelina. Ma usun, et 2007, kui selle arengukava valmis saime, ei uskunud keegi, et me endale võetud kohustused ja tegevused elu viime. Tegelikult on tänaseks ellu viidud väikesi tegevusi palju enam, kui siin kirjas, nii kuidas vajadusi ja võimalusi tekkis. Ennekõike on mul ütlemata hea meel, et inimesed ise võtavad tegevused ette ja viivad ellu, sest see on just täpselt Ägeda Ääsmäe Moto kohane: me saame täpselt nii hea elu Ääsmäe, kui palju me koos ja igaüks eraldi jaksame sellesse panustada! Ja nii ongi!

2017: sel aastal on lootus alustada ühe meie Suure Unistuse elluviimisega nimelt Ääsmäe Külakeskuse ehitusega, esialgu küll pooles mahus, aga parem pool peos kui kõik mitteuskil. Viimased kolm aastat ponnistusid ja siis saame välja töötada oma järgmise 15 a visiooni, strateegia ja tegevuskavam kuni aastani 2035! Olen välja pakkunud idee töötada välja Saue ühendvalla turismistrateegia ja tegevuskava, kõik huvilised on oodatud osalema!

Ahto Oja
Jaanuar 2017

Sisukord

Eessõna	2
Sisukord	2
Sissejuhatus.....	3
1. Arengukava koostamise protsess ja põhimõtted	3
1.1 Arengukava koostamise protsess	3
1.2 Jätkusuutliku arendamise põhimõtted.....	6
2. Olukorra hindamine	7
2.1 Ajalooline lühiülevaade - Ääsmäe on põline küla	7
2.1.1 Küla kujunemislugu	7
2.1.2 Sõda löi elu segi	8
2.2 Ääsmäe tänapäeval.....	9
2.2.1 Küla territoorium	9
2.2.2 Küla elanikkond	10
2.2.3 Küla looduslike olude kirjeldus	10
2.3 Küla majanduslike olude kirjeldus.....	11
2.3.1 Küla olukord ja infrastruktuuri kirjeldus	11
2.3.2 Küla kohta muu üldine teave ja maakasutus, territoriaalne planeerimine ja ehitustegevus.....	12
2.3.3 Ääsmäe haridus- ja kultuurielust	12
2.3.4 Ettevõtlus ja kolmas sektor	13
2.3.5 Olemasolevad õigusdokumendid, arengukavad, lepingud	15
3. Probleemide kaardistamine	17
3.1 Esmatähtsad probleemid	17
3.2 SWOT analüüsi tulemused	17
4. Visioon ja strateegilised eesmärgid	17
5. Elluviimise kava.....	18
5.1 Tegevuskava 2007-2010 küla enda jaoks	18
5.2 Arengukava elluviimine ja täiendamine	24

PÕHIMÕISTED

- Arengukava – Ääsmäe küla jätkusuutliku arengu strateegia aastani 2020 ja tegevuskava 2007-2010
- Külakogu – mittetulundusühing Ääsmäe Külakogu, mille põhikirjaline eesmärk on „Ääsmäe **külaelu edendamise**, sh kaasaaitamine sotsiaalsete probleemide lahendamisele, infrastruktuuri korrashoiule ja arendamisele ning kultuurielu elavdamisele ... (§1.3)“

Sissejuhatus

Ääsmäe küla jätkusuutliku arengu strateegia aastani 2020 ja tegevuskava 2007-2010-2013 (edasipidi Arengukava) on koostajate jaoks kokkulepitud tulevikuvision, eesmärgid, tegevused ja tulemused, mis muudavad Ääsmäe kauniks ja mõnusaks külaks, kus inimestel on hea elada, töötada, vaba aega veeta ja ennast teostada. Arengukava on aluseks olemasolevate Saue valla, Harju maakonna arengudokumentide ning planeeringute täiendamiseks, erinevatest allikatest rahastamise taotlemiseks ja esmatähtsate probleemide lahendamiseks. Arengukava on Ääsmäe elanike omavaheline saavutatud kokkulepe aastal 2007, mida jooksvalt täiendatakse vähemalt kord aastas ning 13 aasta möödudes (aastal 2020) vaadatakse läbi strateegilised eesmärgid ning visioon. 3.aasta möödumisel täiendati arengukava Minu Eesti 2009 Mõttetalgutel ja 20.mail 2010 toimunud külakoosolekul, kus tutvustati Ääsmäe arenguvajadusi kaardistava küsitluse tulemusi.

Arengukava on elav dokument, kokkulepe ja vahend eesmärkide saavutamiseks.

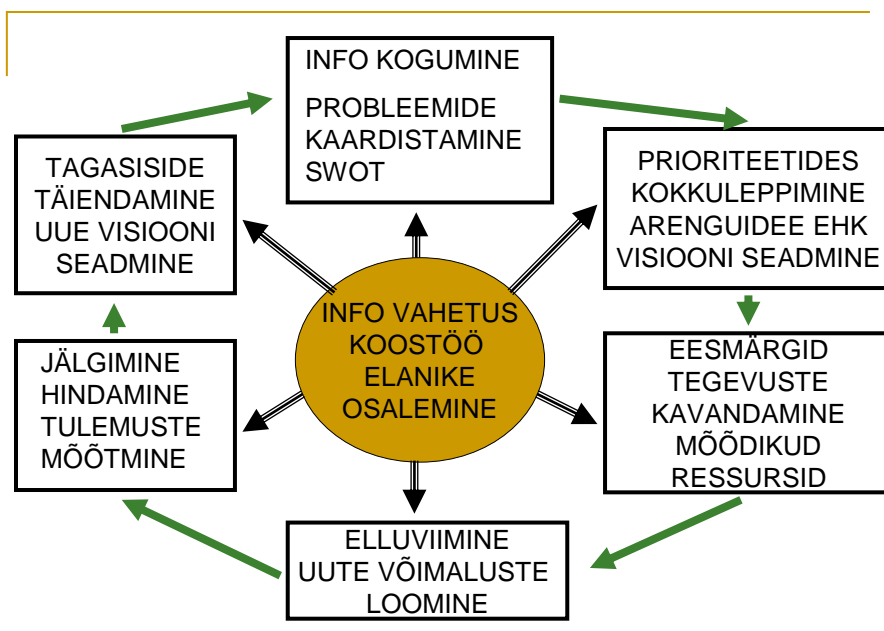
Ääsmäe arengukava koostamise koordineerimisega alustas MTÜ Ääsmäe Külakogu (edasipidi Külakogu) 2006.a. mais, kui 18.mail küla koosolekul valiti uus 8 liikmeline Külakogu koosseis. Külakogus on 5 inimest on Ääsmäe külast ja 3 Tagametsa külast. Ääsmäe ja Tagametsa küla koos arendamine oli külakoosolekul osalejate ettepanek ja soov. Külakogu on eelkõige infovahetuse organiseerija küla sees ja küla ning valla ja teiste organisatsioonide vahel, arendamisprotsesside käivitaja ja käigus hoidja, probleemide kaardistaja ja lahenduste väljamõtteleja ning jõukohaste tegevuste elluviimise organiseerija koos ettevõtlike külaelanikega, Külakogu on avalike huvide kaitsja, tagamaks et igasugune (kinnisvara)arendustegevus peab olemasolevate ja tulevaste Ääsmäe elanike heaolu ja elukvaliteeti tõstma!

Arengukava koosneb järgmistest osadest: arengukava koostamise protsess ja põhimõtted, Ääsmäe olukorra kirjeldus, probleemide kaardistamine ja analüüs, arengueesmärgid ja visioon, tegevuskava, arengukava elluviimise seire ning täiendamine ning lisad.

1. Arengukava koostamise protsess ja põhimõtted

1.1 Arengukava koostamise protsess

Arengukava koostamisel kasutati jätkusuutliku arendamise metoodikat (joonis 1). Protsess algab väikese töörühma moodustamisega, probleemide kaardistamisega ja olemasoleva olukorra analüüsiga. Edasi järgneb visiooni seadmine, arendamise põhimõtetes ning strateegilistes eesmärkides aastani 2020 kokku leppimine. Probleemide lahendamiseks ning strateegiliste eesmärkide saavutamiseks koostatakse tegevuskava aastani 2010 koos eelarve, mõõdikute ja protsessi seire ja arengukava täiendamise kirjeldamisega.

Joonis 1. Strateegilise planeerimine metoodika, mida kasutati Ääsmäe küla arengukava väljatöötamisel 2006-2007.

Arengukava välja töötamine algas küsimustiku koostamisega juunis 2006 (lisa 1). Küsimustikku jagati jaanitulel, pandi inimeste postkastidesse ja levitati muul moel inimestele. 2006.a. suve lõpuks toodi täidetuna tagasi paarkümmend küsimustikku. Selle tulemused on toodud lisa 2. Külakogu otsustas sūgisel küsimustikku natuke täiendada ja veel ühe ringi vastuseid koguda, mille tulemusena saadi veel 20 täidetud ankeeti. Ankeetidel toodud probleemide põhjuste ja lahendusvõimaluste selgitamiseks koostati teabenõue Saue vallavalitsusele, et kaardistada, kes, kuidas ja mil moel saab hakata probleeme lahendada. Oluline oli selgitada, mida saavad teha külaelanikud ise ja mida saavad teha teised asjaosalised (vald, AS Kovek, Põhja Regionaalne Maanteeamet, Harju Ühistranspordi Keskus, jne).

Probleemide arutamiseks ja tugevuste-nõrkuste-võimaluste-ohtude analüüsimiseks viidi läbi Ääsmäe arengu esimene ümarlaud oktoobris 2006. a. Sellel anti ülevaade arengukava koostamise metoodikast, tutvuti kavandatud tegevustega Saue valla arengukavas ja Harjumaa investeringute kavas, mis puudutavad Ääsmäed. Esimesel ümarlaual tehti SWOT analüüs.

Novembris 2006. a toimus Ääsmäe arengukava teine ümarlaud, kus välja toodud probleemid pandi tähtsuse järjekorda ja otsiti oma arengu ideed ehk visiooni. Vaadati ka kohaliku arengukava tegemise õppefilmi „Kohalik Agenda 21“ ja vahetati infot, kuidas jooksvaid probleeme on lahendatud ning kuhu on tarvis paigaldada väikesed nn „tänavaprügiurnid“, mis aitavad avalikku ruumi puhtana hoida.

Arengukava koostamise kolmas ümarlaud toimus jaanuaris, kus kuulati Saue valla abivallavanem Priidu Kalbre vastuseid 28 eelnevalt esitatud küsimusele seoses Ääsmäe küla uute kinnisvara arendusprojektide jaoks detailplaneeringu algatamise otsusega, mis muudab Saue valla üldplaneeringut.

Neljandal ümarlaual märtsis 2007. a. kuulati Salu kooli direktori Helger Rannu ettekannet Salu kooli uute hoonete kavandamise kohta koos mini-spaaga, mille elluviimine tõstab oluliselt Ääsmäe külaelanike elukvaliteeti kuna ka külaelanikele avaneb sauna, solaariumi, kohviku ja teiste teenuste kasutamise võimalus. Rühmatöodes pakkusid ümarlauas osalejad välja võimalikke variante vaba aja veetmise asukohtadeks.

Viiendal ümarlaual märtsi lõpus 2007. pakkusid osalejad välja võimalikke lahendusi ja tegevusi 6 enamtähtsale probleemile, mille lahendamisele saavad külaelanikud ka ise kõige rohkem kaasa aidata. See on aluseks Ääsmäe küla tegevuskava 2007-2010 koostamisele.

Kuuendal ümarlaual kuulati ökoloogilise planeerimise, ökoehituse ja renoveerimise alast ettekannet Marek Strandbergilt. Saku valla kogemustest kergliiklusteede arendamisel kõneles kohalolnutele Saku valla abivallavanem Kalle Pungas. Ümarlaual osalejad arutlesid Ääsmäe küla võimalustest teha ettepanekuid kergliiklusteede trasside kujunemiseks selliselt, et Saku valla külade ja Saue valla Ääsmäe külade vahelised kergliiklusteede otsad omavahel tulevikus kenasti kokku läheksid.

Seitsmes ümarlaud toimus maikuu 2007, kus kuulati Külakogu tegevustest ülevaadet, arutati Arengukava üle ja lepiti kokku arengukava täiendamise protseduurides ja tähtaegades. Seejärel kuulati Fred Jüssi looduseteemalist slaidiprogrammi ja õhtu lõpetas meeleolukas tantsuõhtu.

Pärast maikuu ümarlauda jagati kõigile vähemalt ühel korral ümarlaual osalenud perekonnale (osalejate nimekiri on toodud lisa 3) arengukava eelnõu ja mõned eksemplarid olid vabalt saadavad Ääsmäe raamatukogus. Ümarlaual lepiti kokku, et inimesed esitavad oma kommentaarid ja täiendusetpanekud hiljemalt 7

juuniks. Tähtajaks saabusid ühelt inimeselt täpsustavad küsimused ja kahelt inimeselt faktilised täpsustused eelkõige lähiajalugu puudutava osa kohta. Täiendatud arengukava võeti vastu juunikuisel Ääsmäe küla koosolekul.

Arengukava ülevaatamine ja täiendamine

Ääsmäe 21 vaadati üle, hinnati ja täiendati 2009. a 1. mail toimunud üle-eestiliste mõttetalgute "Teeme ära" raames. Mõttetalgutel ette pandud ideed lisati arengukavale. Järgmine täiendamine toimus 2010. aastal 20. mail toimunud külakoosolekul.

Ääsmäe 21 järgmine täiendamine toimus 2012. aasta kevadisel külakoosolekul.

Arengukava täiendati 2015 ja 2017 aastal.

1.2 Jätkusuutliku arendamise põhimõtted

Vaatamata määratluste paljususele ja tingimuste piirkondlikele eripäradele, võib sõnastada üldised ühiskonna säästva arendamise põhimõtted:

- 1. Kultuurilise mitmekesisuse väärtustamine;**
- 2. Inimeste põhivajaduste rahuldamine;**
- 3. Loodusliku mitmekesisuse väärtustamine;**
- 4. Keskkonnatasakaalu minimaalne häirimine inimese poolt** – globaalsete ökosüsteemide ja majandustegevuse ühitamine, kahjustamata kummagi suutlikkust jätkuda (näiteks varade kasutamine nende taastumise piires, taastumatute varade kasutamise järk-järguline vähendamine), looduse saastamise tase ei tohi ületada looduse isepuhastumisvõimet;
- 5. Põlvkondadevahelise tasakaalu väärtustamine** (kui mingi tegevuse mõjud pika-ajalises plaanis pole selged, siis pigem hoiduda tundmatute mõjudega tegevustest seni, kuni mõjud on selgitatud);
- 6. Põlvkonnasisene tasakaalu poole püüdlemine** (erinevuste vähendamine Põhja ja Lõuna vahel, erinevuste vähendamine rikaste ja vaeste vahel jne; inimeste kaasamine otsustamisse – millises linnas//külas tahaksid sina elada?);
- 7. Ettevaatlikkuse põhimõte** – teaduslikult ebakindlas olukorras keskkonnaprobleemidega seotud riske tuleb ennetada või vältida isegi siis, kui ei ole selge, kas tegevusega kaasneb keskkonnamõju ning milline on selle mõju arvatav ulatus ja iseloom;
- 8. Pikaajaliste ja integreeritud strateegilise planeerimise meetodite pidev ja järjekindel kasutamine**, tagades kodanike osalemise arendustegevuse kõikide etappides, mis on edasi-ja tagasisidestatult suunatud tulemuste saavutamisele.

Lisaks ülaltoodule võib nimetada veel järgmiseid täpsustavaid põhimõtteid, meetodeid ja vahendeid jätkusuutliku kogukonna loomiseks: eetilised investeeringud, eetiline (õiglane) kaubandus, dematerialiseerimine, ökoefektiivsus, Faktorid 4 ja 10, elutsükli analüüs, saastaja-maksab-põhimõte, kinnine tootmistsükkel, keskkonnajuhtimissüsteem, keskkonnamõjude hindamine, keskkonnapoliitika, kolmikaruandlus, materjali ringlus, taas-ja korduvkasutus, nõudluse ohjamine, parima võimaliku tehnika kasutuselevõtt, puhtam tootmine, säästvad majandusviisid ja säästev tarbimine, roheline sisemajanduse koguprodukt, saaste ennetamine, sidus juhtimiskorraldus, väärtushinnangute muutmine, ökoloogilised tehnoloogiad, ökomärgistamine, ökosüsteemne tehnoloogia ja käsitlus, ühiskondlik arendamine jne (Annist jt, 2000, lk. 80). On selge, et kõiki eeltoodud põhimõtteid ei saa rakendada Ääsmäe külas, kuid soovijatele seab see sihi, teha asju selliselt, et meie lastel ka tulevikus on elukõlblik keskkond. Samas annavad nende põhimõtete alusel ökoküla poole püüdlemine loodetavalt Ääsmäe külale oma identiteedi ja konkurentsieelise.

2. Olukorra hindamine

2.1 Ajalooline lühiülevaade - Ääsmäe on põline küla

Ääsmäe ja ta naaberkülade (Pällu, Tuula) kirjutatud ajalugu algab juba 1241. aastast, kui Taani mungad maarahvast ristides panid nad kirja "Taani hindamisraamatu" nime all tuntud ürikusse. Sel ajal oli küla suurus 20 adramaad, läänimeesteks Tuv(i) Palnis(sum) ja Eilard(us). Küla nimi on aegade jooksul muutunud: Asimekae, Asaeback, Esenbeck, Ezenbeke, Assenbeke, Esembeck, Eysmeki, Äsmeck, Essemeggi, Esmä, Äasma, Äesma ja lõpuks ÄÄSMÄE.

2.1.1 Küla kujunemislugu

Tegelikult on küla tunduvalt vanem, nagu kinnitab ajaloolane ja arheoloog Mati Mandel. Ääsmäe muistne (X-XI saj.) asulapaik oli praeguse Saare talu naabruses, kust on põllutööde käigus leitud mitmeid tarbeesemeid ja muud asustust tõendavat arheoloogilist materjali. 1845. a leiti Harutee ja Ääsmäe asula vahelt põllult hõbedakangist ja 355 VIII-X saj. hõbemündist koosnev peitaare (on Eestist välja viidud). 1586. a (Liivi sõja järel) on Ääsmäe ürikutes kirjas põlenud külana. kuid juba mõne aasta pärast on see taas üles ehitatud. 1663. aastal eraldati Voore mõisa küljest Ääsmäe mõis, 1687. aastast on säilinud vakuraamat 37 peremehe ja/või rentniku nimega.

1710. a (Põhjasõja ajal) laastas katk küla lagedaks. 1725/26. a revisjonis on kirjas vaid 5 tööjulist peremeest kokku 1¹/₂ adramaaga, elanikke alla 30. Ääsmäel on kaks muistset kalmistut - vanem asub Kablimäel (Karja tee ääres), Põhjasõja-aegne Liivamäe talu karjamaal. 1730. aastatel ostis mõisnik Tunzelmann Tartumaalt u. 140 inimest, et täita tühjaksjäänud talusid. 1748. a ostis mõisa valgustusajastu ideedest haaratud parun Ebba Ludwig von Toll (keisrinna Katariina II soosik), kes a) ehitas praeguse mõisa härrastemaja, b) rajas külasse esimese kooli, c) kehtestas 1790. a mõisas eraõiguse, millest kinnipidamise kohustus läks edasi ka järgmistele omanikele.

1874/75. a alustas mõisnik Hugo Borgeest talude kruntimõõtmist ja päriseksmüümist ning viis osa endistest talumajadestki teisele poole mõisa põlde Hageri tee äärde. Seda piirkonda hakati kutsuma Väljataguseks, vana külatänava ääres asuvat talude gruppi aga Altkülaks (asus kõrgemal olevatest mõisapõldudest madalamal, jõe pool). 1891. aastani oli Ääsmäe küla iseseisev mõisavald, siis läks Saue valla koosseisu. Ääsmäe küla/mõisa(valla) naabriteks olid Maidla, Ruila, Tuula ja Voore mõisad. Eesti Vabariigi maareformiga 1920. aastatel moodustati mõisa põldudel tosinkond asundustalu (seda osa külast hakati kutsuma Ääsmäe asunduseks) ja anti maad juurde endistele Kābikūla (Pärnu maantee äärsete väiketalude), mõisatöolistega asustatud Ri(i)dakūla (asub Hageri tee ääres mõisa allée otsast kuni Karja tee otsani) elanikele.

Elavnes seltsielu ja ühistegevus, loodi piima-, turba-, vee- ja muid praktilise tegevusega seotud ühinguid.

1939. aasta haldusreformi käigus liideti Ääsmäe küla külge väike Maidla (Pärinurme) küla taludegrupp, mida läheduses asuva Põrsu (praegu ametlikult Väheru või Vaharu nime kandva) järve järgi kutsuti Põrsukülaks või Tagametsaks.

2.1.2 Sõda löi elu segi

1940. a. suleti seltsid. 39 noormeest mobiliseeriti punaarmeele, üksikud hiljem ka Saksa sõjaväkke. Sõja-ajal käisid Haruteel suured lahingud, ristmikku ümbritsev hoonestus¹ hävis sõjatules peaaegu täielikult. Ääsmäe koolis katkes 1944. a mitmeks kuuks õppetöö, kuna sinna olid majutatud punaarmeelased.² 1949. a küüditamisest pääses Ääsmäe suhteliselt kergesti. Kuigi kulakuks tegemisega ähvardati mitmeid, saadeti Siberisse vaid üks perekond. Asutati kolhoosid Edasi ja Kalev, mis peagi liideti ja häälteenamusega nimetati Kaleviks. Noori mehi saadeti õppima linna kutsekoolidesse ja sinna nad enamuses ka jäid.

1957. a liideti Kalevi kolhoos Saue sovhoosiga. 1966. a. sai Saue sovhoosi Ääsmäe osakonnast Ääsmäe sovhoos, millele liideti Harku-Järve sovhoosi Koppelmaa osakond, kus asus puukool³ ja Tuula kolhoos, 1971. a. ka Maidla kolhoos. Koos uute liitmistega küla territooriumi ei muudetud, küll aga Saue külanõukogu piire. Nendesse aegadesse jääb ka Ääsmäe elanikkonna intensiivne suurenemine ühismajandi tööliste arvelt ja intensiivne elamuehitus. Esimesed korterelamud valmisid Karja teel ja olid mõeldud farmitöötajatele. Hiljem hakati ehitama elamuid tootmistsoonist kaugemale, praegusele Kasesalu tänavale Kasemetsa asundustalu maadele. Uus elamurajoon sai Tallinna uusrajooni eeskujul rahva poolt hüüdnimeks Mustamäe.

Spetsialistide jaoks ehitati samasse ühepereelamuid Kopli asundustalu naabrusesse. 70.-80. aastatel lisandus samasse piirkonda veel mitu korterelamut ja Kõrgemäe talu taha metsaserva 20 Ants 1 tüüpi elamut, mida ühendav tee nimetati Salu tänavaks. Ääsmäe Antsuküla ehitamist kiideti Tallinnas ja selle pildid ehtisid ajalehtede esikülgi nagu hiljem Ääsmäe koolimaja pildidki. Avatud maastikuga Antsuküla lähestikku asuvate majade ümbrus oli privaatsust hindava maamehe jaoks liiga lage ja nõnda tekkisid sinna peagi hekid, hiljem tarad ja

¹ Enne II MS nimetati Harutee ristmiku ümbrust Harutee asulaks, kuid see polnud ametlikult kinnitatud nimetus. Asulaks nimetati seda põhjusel, et sinna olid koondunud kaks poodi, meierei ja nende ümbruses oli suhteliselt tihedal maa-alal ka mitmeid elamuid, mille suhteliselt väikesed krundid olid talude maadest eraldatud. Haruteed soovitati vabariikliku nimekomisjoni poolt ka taasiseseisvumisaja alguses praeguse tiheasustusala nimeks.

² Allikas kooli kroonika.

³ Jah liideti, see on ajalooliselt kinnitatud fakt. Selle kohta on uurija Alfred Kasepalu koostanud juba 1974. a uurimistöo arhiivimaterjalide põhjal. Avaldatud kogumikus "Perfokaarte Harju rajooni ajaloost ja loodusest", ENSV TA Kodu-uurimise Komisjoni ja Harju Rajooni TSN Täitevkomitee ühisväljaanne 1974.

majade ümber iluaiad ning viljnapuud, marjapõõsad ja peenrad, kuigi ametlik aiamaa jäi Antsude taha põllule.

Ääsmäe sovhoos lagunes seoses omandireformiga väiksemateks ettevõteteks, millest paljud on tänaseks tegevuse lõpetanud. Edukalt jätkavad Balsnack ja Kuristu talu. Lisaks on mõned väiksemad talud ja ettevõtted. Praeguseks on suur osa selle piirkonna elanikkonnast vahetunud, sest kohapeal ei leidunud erialast tööd ning majad ja erastatud korterid müüdi neile, kes pidasid Ääsmäed piisavalt heaks elukohaks, kust Tallinna tööle sõita. Lähim bussipeatus on Harutee, mida läbib päeva jooksul paarkümmend erinevate firmade bussi, enamus neist linnadevahelised Tallinn-Pärnu ja Tallinn-Haapsalu liinid. Ääsmäe mõisani sõitnud Harjumaa bussiliin suleti 1993. aastal, 1964. aastal avatud Hageri maanteed ja Maidla-Kiisa teed mööda sõitnud Maidla bussiliin oli kehvade teeolude tõttu suletud juba mõned aastad varem. Ääsmäe elanikke teenindavad Pärnu maantee äärne Harutee pood ja keskasulas asuv Salu pood, millega ühes majas asub ka Ääsmäe sidejaoskond.

Tagametsa külaks nimetati endise Kalevi kolhoosi territoorium (Käbiküla, Põrsuküla, Väljataguse ja suur osa ajaloolisest Altkülast nimetati aga tollaste külanõukogu ametnike poolt. Põliselanikud pole siiani seda nime omaks võtnud. (Seoses külade lahkmejoonte korrigeerimisega on Hageri tee mõisa poolses servas asuvad talud ja Altküla taas Ääsmäe küla osa).

2.2 Ääsmäe tänapäeval

2.2.1 Küla territoorium

Ääsmäe küla asub Harju maakonnas Saue valla lõunaosas, Tallinn Pärnu maantee 20-30 km vahemikus vahetult idas. Lõunast piirneb Ääsmäe küla Hageri teega, idast Maidla külaga ja põhjast Koppelmaa külaga. Tagametsa küla piiriks on idas vana Pärnu mnt, lõunas Kernu valla piir, siis Tallinn Pärnu maantee kuni Metsanurga bussipeatuseni, sealt mööda Harju maakonna piiri kuni Pärinurme külani, kirde suunal piirneb Tagametsa küla Hageri teega. Vallakeskus on Laagris 12 km kaugusel, Keila linnani on sama vahemaa. Tallinn Pärnu maantee on üleriigilise tähtsusega tee nn Via Baltica, millest võivad ühest küljest tuleneda arengu eeliseid nagu näiteks hea ühendus Tallinna, Pärnu ja Haapsaluga, turistidele teenuste pakkumise võimalused, tulevikus liitumine Tallinna ühistranspordisüsteemiga. Teisest küljest võib see lähedus kujuneda ohuks, kui kinnisvara arendus on läbimõttelamata, suurenev õhusaaste tööstusest ja liiklusest halvendab elukeskkonda.

2.2.2 Küla elanikkond

Ääsmäe külas elas 2006.a. septembri seisuga 628 inimest ja Tagametsas 188 inimest, mis Saue valla elanikest moodustas vastavalt 7,8% ja 1,5%. Tegelik elanike arv võib olla mõnevõrra suurem, juhul kui kõik uuselanikud pole rahvastikuregistris ennast Saue valla elanikena registreerunud. Võrreldes viimaste varasemate rahvaloenduse andmetega (1. novembri 2004.a. seisuga) on Ääsmäe küla rahvastik vähenenud 13 inimese ja Tagametsa küla rahvastik kasvanud 5 inimese võrra. Võib prognoosida, et lähiajal hakkab Ääsmäe küla elanike arv oluliselt kasvama.

Vanuseliselt moodustasid Ääsmäe küla elanikest tööealised elanikud 66%, lapsed 22% ja pensioniealised 12%, Tagametsa elanike vanuseline struktuur oli vaadeldaval ajahetkel vastavalt 65%, 18% ning 17%. Eestis keskmiselt oli vaadeldaval perioodil tööealisi 68%, lapsi 15% ja pensioniealisi 17%.

Sooliselt moodustasid Ääsmäe elanikest naised 52% ja mehed 48%, Tagametsa vastavad näitajad olid 49% ja 51%. Kuna Eestis kokku moodustasid Statistikaameti andmetel 2006. aastal naised 54% ja mehed 46%, siis saame märkida, et meie piirkonnas on elanike sooline struktuur mõnevõrra parem.

Kokkuvõttes võime öelda, et Ääsmäe elanikkond on Eesti keskmisega võrreldes natuke noorem ja parema soolise struktuuriga. Rahvusliku koosseisu kohta hetkel täpsemad andmed puuduvad, eeldatusti ei erine need oluliselt Saue valla ja Harju maakonna keskmisest.

2.2.3 Küla looduslike olude kirjeldus

Ääsmäe on kena roheline küla. Kindlasti peab säilitama seda rohelist ja arendama näiteks Ääsmäe rabasse õpperaja loomisega. Koostöö toimub jahindusseltsiga, kes korraldab loodusfoto konkursse ja jõulurahu ajal loomadele metsa toidu viimist. Koos jahindusseltsiga on võimalus õpetada noortele loodust ja rohkem tegema loodusõpetuse tunde väljas (kooli osas). Ääsmäel vajavad arendamist pargialad ja haljastus ning heakord üldiselt.

Maastik on Ääsmäel valdavalt tasane ja kohati madal-soine – lähedal on Vaheru ja laiade turbaväljadega Ääsmäe kõrgsood, mis sügiseti pakuvad rikkalikku seene- ja marjasaaki.

Ääsmäe loodusoludele on jätnud pitseri Tallinna lähedus ja arenev inimetegevus, olgu selleks siis arenev individuaalehitus, maaparandus või turbakaevandus.

Samas on siin säilinud piisavalt rohelist – külaga piirnevad metsad-rabad on üsna liigirohked. Metsades on sagedasteks külalisteks metskitsed, metssead ja põdrad ning küla läbival Maidla jõel ja suurematel kraavidel saab näha kobraste ehitustegevuse jälgi langetatud puude ja tammide näol. Harvad ei ole kohtumised valge- ja halljäneste, rebaste ja kährikutega. Kevadeti saab nautida tetrede

kudrutamist, metskurvitsa (nepi) krooksuvat mängulendu, naabruskonnas pesitsevad konnakotkad ja kohata võib kanakulli.

Veekogudest tähtsaim on suviti küll üsna kokku kuivav Maidla jõgi, mis koos Maidla külasse rajatud tehis-paisjärvega moodustab ümbruskonnas arvestatava supluskohta. Mainida võiks ka Ääsmäe-Hageri teest lõuna poole jäävat samanimelise soo keskel asuvat Vaheru (kohalike hulgas ka Pörsu nime all tuntud) järve, mille ümbrus üllatab külastajat oma vaikuse, rahu, ürgse ja puutumatu loodusega ning selleni viivate teede puudumisega. Rabast saab alguse ka Maidla jõkke suubuv Kuivajõe karstioja.

2.3 Küla majanduslike olude kirjeldus

2.3.1 Küla olukord ja infrastruktuuri kirjeldus

Väga paljud inimesed, kes elavad Ääsmäel, käivad tööl Tallinnas, Keilas või mujal ümbruskonnas. Täpsed andmed töötutest on puudulikud, kuna kõik tegelikult töötud pole ennast töötuna arvele võtnud. Osa neist tegelevad juhutöödega, saavad hooajalist põllutööd Kadarbiku talus, mis on üks suurimaid tööandjaid ümbruskonnas. Isikuteenused kui sellised kohapeal puuduvad, on vaid kaks külapoodi, mille kaubavalik on suhteliselt piiratud ja esindatud on ainult esmatarbekaup (leib, sai, piim, olmekaubad).

Alati võiks pakkuda enam ja kvaliteetsemat huvitegevust, hetkel on küll olemas lasteaed, kool ja kooli juures tegutsevad huviringid koolilastele (rahvatants, savikeraamika), tegutseb autokool, toimuvad aeroobika ja tantsu huviringid. MTÜ-s „Sügis” toimuvag huviringid vanemaealistele inimestele. Täiesti katmata on keskealistele suunatud tegevused ja huviringid. Samuti on noortele, just teismelistele kooliväliselt vähe tähelepanu pööratud, mis jätab neile palju tegevusetut aega ja aeg ajalt toimub Ääsmäel avaliku korra rikkumisi (korduskasutus konteineri lõhkumine, teadetetahvli lõhkumine, mille lõhkujad küll ise ära parandasid). Inimestele vaba aja veetmise võimaluste pakkumine ei ole piisav, seejuures tuleb arvestada küla elanikkonna kasvuga. Ääsmäel toimib Noorte ja Kultuuri Sihtasutus, kelle hallatav Noortekeskus on suunatud eelkõige keskmisele koolieale ja on avatud 14.00-20.00.

Külateed vajavad korrastamist, puuduvad kõnni-ja kergliiklusteed, küla keskus on valgustatud puudulikult. Puuduvad teeäärsed prügikastid, Olemasolevad korterelamute prügikonteinerid võiksid olla varjatud kas heki või piirdeaiaga.

Olemasolev postkontor, peaks rahuldama külavajadusi, lahtioleku ajad võiksid olla erinevad päevade kaupa, et mujal tööl käivad inimesed saaksid postkontori teenuseid kasutada. Külas on olemas 2 postkasti, kummagi poe juures üks. Vee kvaliteet ja surve jätavad soovida, tulevikus tuleb arvestada juurdekasvava küla elamute arvuga ja rahvastikuga. Kanalisatsiooni seisukord vajab uurimist, kuna tegemist on nõukogude ajal ehitatud trassidega, siis nende olukorra kohta puudub teave.

Ääsmäe küla keskses on korralikud viidad, kuid lähikülade viidad ja nimesildid puuduvad, näit. Tagametsa, Altküla, jne. Hiljuti andis Saue vald välja valla kaardi, kus on näha küla piirid ja Ääsmäe keskuse kohta on ka täpsem kaart koos tänava nimedega ja üldkasutatavate objektide asukohaga. Kooskäämisvõimalus ja oma ruumid on MTÜ-l „Sügis“. Külaelanikel selline koht puudub, suuremaid üritusi organiseeritakse võimaluse korral koolimaja ruumides, kindlasti peaks nii suurel külal olema oma kooskäämise ja ürituste korraldamise koht küla oma kultuurimaja või seltsimaja näol.

Hetkel parimaks suhtlusvahendiks ja info hankimiseks on valla leht. On olemas teadetetahvlid, kuid tundub, et enamus inimesi ei kasuta neid kui info saamise võimalikku allikat. Abi võiks olla oma küla veebilehest internetis.

Aastatega on Ääsmäel paranenud mobiililevi, kui palju üldse kasutatakse tavatelefone, on teadmata. Ääsmäel viiakse ellu ka üleriigilist programmi Külatee 3, mis tehniliste tingimuste olemasolul peaks kindlustama internetiühenduse kõigile soovijatele.

2.3.2 Küla kohta muu üldine teave ja maakasutus, territoriaalne planeerimine ja ehitustegevus

Hetkel Ääsmäe külas valgustatud ja kõvakattega kergliiklusteed puuduvad. Hageri tee ääres elavatel maaomanikel on eluline huvi saada Hageri tee musta katte alla ja koos sellega ehitada välja kergliiklusteede võrgustik terviklahendusena. Kui peaks tõesti tulema Ääsmäel suure kolmnurga täis ehitamine siis tuleb sinna sisse kirjutada kindlasti ka jalgratta tee. See peab olema kohe detailplaneeringus sees. Samuti on teada, et on plaanis täis ehitada ka Hageritee äärne vana mustasõstra põld, millega on juba ka algust tehtud. Muidugi võiks arendada ka seda teemat et ehitada välja Haruteelt - Ääsmäelt jalgratta tee Pääskülla. Ka siis kui on selline väljund võib osutada ka Hageri maantee äärse rattatee ehitamine lihtsamaks. Samamoodi on vaja väljundit Keilasse. See nõuab vana Harutee - Keila maantee musta katte alla viimist, Tuulast Keilani on rattatee juba rajatud ühe puhkekohaga.

2.3.3 Ääsmäe haridus- ja kultuurielust

Ääsmäe kooli kohta on esimesed andmed XVIII sajandi lõpust. 1872. a. alates on Ääsmäel haridust järjepidevalt antud. Enne praeguse koolimaja valmimist on kool asunud kolmes kohas: Keldi talus, Hageri tee ääres nn. vanas koolimajas ja mõisahoones. 30. aastatel tegutses kooli juures ka täienduskool. Eesti vabariigi ajal oli koolis klasse 4-6, vastavalt vajadusele ja valla rahakoti suurusele. Nõukogude ajal muudeti kool seitsmeklassiliseks (1949) ja 1961.a 8-klassiliseks kooliks.

1978. a. muudeti Ääsmäe kool, mis oli alla neelanud Jõgisoo, Tuula ja Maidla algkoolid, omakorda algkooliks. Lõpetas viimane 8. klass. 1988. a. sai valmis Ääsmäe uus koolihoone, põhikooli esimene 9. klass selles lõpetas 1991. a. 1996.

a. tähistati suurejooneliselt kooli 210. aastapäeva, avati mälestuskivi, valmis kooli laul ning õnnistati kooli lipp. 1975. a. avati Ääsmäe lasteaed. Vahepeal suletud majas hakkas tegutsema laste varjupaik ja puuetega lastele mõeldud Kasesalu kool.

Naaberkülade eeskujul loodi 1926. aastal Ääsmäe haridusselts, mille juurde kuulus ka raamatukogu. Toimused käsitöö-, keedu-, tantsu- ja näitemängukursused, toodi lavale mitmeid näidendeid. Tegutses laulukoor ja õpiti puhkpilli, peoõhtuteks oli tantsuorkester omast käest võtta. 1931. a loodi lisaks veel laulu- ja mänguselts Metsakaja. Võeti osa 1933. ja 1938. a. üldlaulupidudest ning aidati sisustada ümbruskonna väiksemaid üritusi. Koore ja puhkpilliorkestreid juhatasid Juhan Willberg, Johannes Ernesaks, Edgar ja Viktor Sander.

1940. aastal seltsid suleti ja nende vara anti üle külanõukogule. 1956. a. likvideeriti Ääsmäe raamatukogu, fond viidi Jõgisoole ja liideti sealse raamatukoguga, 1979. a. toodi raamatukogu taas Ääsmäele, olles sellest ajast saati kolinud ka Ääsmäe piires: kontorihoone, mõis, lasteaed ja uue koolimaja spordihoone. Pärast sõda tegutses mõnda aega ka Ääsmäe rahvamaja, kuid õiget hoogu see sisse ei saanud enne, kui 1979. a. suleti Jõgisoo rahvamaja, mille õigusjärglaseks sai Ääsmäe maakultuurimaja, mis majutati kooli poolt vabastatud mõisahoone ruumidesse. Tänapäevaks on Ääsmäe mõis eraomanduses ja kultuurimaja puudub.

2.3.4 Ettevõtlus ja kolmas sektor

Kartulikrõpsude tootmine Ääsmäel algas 1983. aastal, sel ajal Ääsmäe Agrofirma Ivar Voitese ettevõtmisel. Peale Ääsmäe Agrofirma likvideerimist 1992. aastal moodustati kartulikrõpsude tootmiseks AS Balsnack ja 1996. aastal Balsnack International Holding. Täna on Balsnack I. H. ainuke kartulikrõpse tootev ettevõtte Eestis. Alates 1992. aastast ollakse turul kaubamärkidega „Vigur”, „Piraat”, „Vahvel”. Peale kartulikrõpsude toodetakse ja turustatakse soolaseid ja magusaid paisutatud maisitooteid. Nii on Eestis, Lätis ja Soomes hästi tuntud „Texas Popcorn” kaubamärgiga tooted. Lastele mõeldud „Mõngel” on saanud lausa magusa maisikepike se sünonüümiks. Lisaks kartuli- ja maisikrõpsudele toodetakse praetud ja maitsestatud leivakrõbuskeid – küüslaugu-, juustu-sibula- ja peekonimaitsega. Eestis toodetud kamajahust valmistatakse kamapalle – nii on kamajahu palju suupärasem ka neile tarbijatele, kes kamajahu muidu hinnata ei oska. Krõpsugurmaanidele pakutakse kõrge proteiinisaldusega naturaalsest seakamarast valmistatud toodet „Ossi krõps”. Lisaks röstime ja pakendame päevalilleseemneid. 2004. ja 2005. aastal lisandusid uute toodetena maisipallid juustuga, peekonikrõps „Trips”, soolased ja maitsestatud tortilla krõbuskid. Mõned aastad tagasi tegi loodusmees Peep Veedla ja ajakiri „Loodus” firmale ettepaneku hakata tootma toidusegu lindude talviseks toitmiseks. Aitamaks lindudel talve üle elada pakume nii seemnesegu kui rasvapalle. Kolmandaks tegevusvaldkonnaks on metsa- ja aiamarjade sügavkülmutamine ja säilitamine.

Balsnack International Holdingul on kaasaegne marjade sügavkülmutusliin ja laod 600 tonni sügavkülmutatud toodete säilitamiseks. (www.balsnack.ee)

Kadarbiku talu asub Harjumaal Saue vallas Tuula külas. Köögivilja müük toimub Harjumaal Ääsmäe külas Ääsmäe laos. Talu tegeleb köögivilja kasvatamisega 180 hektaril. Aastas toodetakse 3 milj. kg köögivilja. Suvel kasvatatakse hiina kapsast, lillkapsast, spargelkapsast, valget peakapsast, tilli, kabatsokki, kurki, porgandit, jääsalatit jne. Talvel müüakse porgandit, kapsast, porrulauku, peeti, kaalikat, mustroigast jne. Tehakse koostööd teiste puu- ja köögivilja hulgimüüjatega. (www.kadarbiku.ee)

Ääsmäel on veel Salu pood ja Harutee pood. Haruteel on bensiinijaam koos väikese müügioskiga.

Ajalooliselt oli majandus- ja kultuuritegevuse keskuseks Ääsmäe mõis, nõukogude perioodil Ääsmäe aiandussovhoos, mille köögiviljapind oli näiteks 1986.a.oli 260 ha. Ääsmäe sovhoosi kontor asus algul Karja teel olevas mõisa kõrvalhoones korter-majas (valitsejamajas), hiljem ehitati mõisa kõrval olevasse teetöölaliste majale teine korrus peale. Sellesse majja kolis sovhoosi kontor. Ääsmäe mõisas asus kool ja tööliste söökla. Hiljem kolis sinna raamatukogu, kultuurimaja ja baar. Peale põllumajandusreformi väga palju hooneid lõhuti vandaalide poolt.

Taasiseseisvumine ja krooni tulek tegid mõisahoone ülalpidamise kulukaks, seda enam, et kohaliku elu raskuspunkt oli kandunud Kasesalu piirkonda ja tolleaegne vallavalitsus likvideeris kultuurimaja. Endine sovhoosi (iseseisvumistuultes ümber nimetatud Ääsmäe Agrofirkaks) söökla suleti, raamatukogu kolis lasteaia ruumidesse ning vald müüs mõisa maha. Mõnda aega siiski prooviti veel kultuuritööd teha, ent pimedad ja porised teed ei kutsunud rahvast õhtul keskasulast väljas asuvasse majja.

Nüüdseks on Ääsmäel kultuuriürituste vedamise üle võtnud Ääsmäe Kultuuri- ja Spordi Sihtasutus, Noorteklubi "Exit" ja eakate ühendus "Sügis", jõudumööda on toetanud Ääsmäe kool, lasteaed, raamatukogu ja MTÜ Ääsmäe Külakogu.

Ääsmäe mõis on erakätes ja praegu käib vahepeal tondilossistunud iidses majas remont, mis peaks kooskõlas muinsuskaitse ettekirjutustega sellele Voldemar Vaga „Üldises kunstiajaloo“ mainitud arhitektuurimälestusmärgile tema väärtuse tagasi andma.

Ääsmäe ei tohi jääda vaid mujal töökäijatele magalaks, kus naaber ei tunne naabrit. Tuleb arendada küla nii, et tekiks ka kohapeal vabu ja konkurentsivõimelisi töökohti ja rohkem vabaaja veetmise võimalusi. Tuleb tõsta küla atraktiivsust (tutvustada küla läbi läbiviidavate spordiürituste, perepäev, loodusrada, mõni huvitav laat vms) ja läbi selle tõsta kohaliku elanikkonna väärtushinnanguid ning oma küla identiteeti.

1991. a peeti küla 750. aastapäeva, avati mälestuskivi ajaloolise küla territooriumil Otsa talu lähedal. Üritusest võtsid osa kogu endise Ääsmäe elanikud, loomulikult ka Tagametsa rahvas, kes oma küla uut nime pole siiani päriselt omaks võtnud. Küla 765. ja kooli 220. aastapäeva tähistati oktoobris 2006.a.

2.3.5 Olemasolevad õigusdokumendid, arengukavad, lepingud

Olemasolevates Saue Valla Arengukava 2015 (Saue Vallavalitsus) ja Harjumaa kohalike omavalitsuste investeerimisvajaduste loetelu aastani 2015 (*Harju Maavalitsus*) sisalduvad Ääsmäed puudutavad tegevused on toodud tabelis 1.

Jrk	Objekt	Orienteeruv maksumus	Võimalikud kaasfinantseerimise allikad
118.	Ääsmäe lasteaia ruumide rekonstrueerimine	2 400 000	Võimalik ehitada etapiti
120.	Ääsmäe raamatukogu juurdeehitus	3 000 000	EL struktuurifondid
123.	Ääsmäe kooli mänguväljakute rajamine	700 000	Kultuuri- ministeeriumi toetus
124.	Külade keskustesse turvaliste laste mängu- ja palliplatside ja jalgrattateede rajamine	1 000 000	Kultuuriministeeriumi ja EL toetus
125.	Maidla veehoidla kujundamine suplus ja puhkekohaks	300 000	Erainvesteering
127.	Valla raamatukogude tuletõrjesignalisatsioon	300 000	
77.	Kasesalu tänava kõnnitee	1 000 000	Riik
55.	Ääsmäe puhastusseadmete rekonstrueerimine	1 600 000	EL vahendid, KIK
90.	Külade kanalisatsiooni projekteerimine ja ehitus	70 000 000	EL fondid ja KIK
91.	Ääsmäe puhastusseadmete rekonstrueerimine	1 600 000	EL vahendid KIK

Tabel 1. Ääsmäed puudutavad tegevused Saue valla arengukavas 2015 ja Harjumaa kohalike omavalitsuste investeerimisvajaduste loetelu aastani 2015.

Tabelis 1 kirjeldatud investeerimisvajadusi on mõttekas Ääsmäe arengukavas kajastada samades mahtudes, osade tegevustega on juba algust tehtud ning teiste osas tuleb tähelepanelikult jälgida, et need ka tegelikkuses ellu viidakse.

3. Probleemide kaardistamine

3.1 Esmatähtsad probleemid

Suurimaks probleemiks valisid kohalolijad kergliikluse valgustatud ja kõvakattega teede puudumise, mida saab kasutada ka mõnede välispordiliikide harrastamiseks nagu jalgrattasõit, kepikõnd, rulatamine, rulluisutamine ja suusatamine. Vastavate asukohaskeemide väljatöötamiseks ja alternatiivsete liikuvahendite propageerimiseks esitas Ääsmäe Külakogu vastava projektitaotluse ka Keskkonnainvesteeringute Keskusele. Kogemusi koguti ka naabervalla Saku käest VI ümarlauas, kus sellised teed juba olemas on.

Teise olulise probleemina toodi välja noorte tegevusetus, eelkõige võimaluste puudumine vaba aja veetmiseks ja huvitegevuseks. Kolmanda olulise probleemideringina nimetati joogivee kvaliteeti ja survet, kuid selle lahendamine on planeeritud Vääna jõe valgala projekti raames. Neljanda-viienda probleemina nimetati seltsimaja-kultuurikeskus, kohviku ja kõrtsi puudumist koos võimalustega täiskasvanute huvitegevuseks. Kuuendaks oli läbimõtlema kinnisvara arenduse surve inimestele ja keskkonnale. Järgesid juba väiksemad ja osaliselt ka kiiresti lahendatavad probleemid nagu avaliku korra rikkumised õhtuti ja nädalavahetuseti, Harutee bussipeatusesse viiva jalgteel halb kvaliteet, liiklusohutus Kasesalu tänaval, kanalisatsiooni maapealse osa lehkamine, matka- ja suusradade puudumine, Hageri teel musta katte puudumine, ettevõtlus on loid, laste mänguväljakute vähesus ja skate-parki puudumine, üldine prahistumine, võsastumine ja avalikud haljasalad on niitmata, vähene ühistegevus jne. Kõik probleemid on toodud lisas 4.

3.2 SWOT analüüsi tulemused

Tugevuste-nõrkuste-võimaluste-ohtude kaardistamise tulemused on toodud lisas 5. Nõrkused ja ohud on tajutavalt sarnased probleemidele. Tugevustena on toodud välja tihe asustus, toimib naabrivalve; kooli, lasteaia, arstipunkti, raamatukogu, postkontori poe olemasolu; linnalähedane ja roheline elukeskkond; säilinud külade ajalooline taust; AS Balsnack; hea ühendus pealinnaga ning suhteliselt heas korras kompaktse asustusega küla.

4. Visioon ja strateegilised eesmärgid

Ääsmäe arenguvisionideks pakuti välja aga järgmised strateegilised eesmärgid:

- toimiva naabrivalvega ja mitteamonüümne, elava seltsieluga küla;
- hea infrastruktuuriga, kus on ka aktiivsed vaba aja kasutamise võimalused nagu suusa—ja terviserajad;
- temaatilise kõrtsi – näiteks “Kepsleva Poni Kõrtsi” – ja kasvuhoonemuuseumi olemasolu.

Ääsmäe pika-ajaliseks visiooniks on olla inimsõbralik, tervislik, roheline, valge ja turvaline looduslik ökoküla, kuhu lapsed tahavad alati tagasi tulla ja elama jääda.

5. Elluviimise kava

5.1 Tegevuskava 2007-2010 küla enda jaoks

Elluviimise kava on kaheosaline. Pikemaajalised ning suuremahulised tegevused, mille elluviimine sõltub eelkõige Saue valla kaasrahastamisest ja teistest välisfinantseerijatest on toodud lisas 6. Tabelis nr. 2 on toodud need tegevused, mille elluviimisele saavad külaelened ise kõige rohkem kaasa aidata tänu heale tahtele, oma ettevõtlikkusele ja koostööle ning talgukorras tehtavale ühistööle.

Tabel 2. Lühiajalised esmatähtsad probleemid ja tegevuskava nende lahendamiseks, millele külaelanikud ise saavad kõige rohkem kaasa aidata.

Rohelisega on need, mis on kas saavutatud ja kollasega osaliselt saavutatud eesmärgid – vaadatud läbi 1. mail 2009.

probleem	Eesmärk ja tegevused	maksumus	rahastaja	mõõdik
1. Vähe ühistegevust	1. Organiseerida ühiseid ettevõtmisi			
	1.1 Pidude organiseerimine	100 000	Vald, omafinantseerimine	mitu inimest osales, mitu üritust aastas
	1.2 Talgude organiseerimine – sügis ja kevad (heakord)	10 000	Vald, omafinantseerimine	mitu inimest osales, mitu tonni prügi koguti, kas prügi sorteeriti
	1.3 Pesakastide ehitamine ja ülespanek	5 000	Vald, omafinantseerimine	mitu pesakasti tehti
	1.4 Teatri, kino ja kontserdite ühiskülastus	20 000	Omafinantseerimine	mitu ühiskülastust tehti, kui palju inimesi osales
	1.5 Laadad, messid, näitused, külapäevad – minna mujale osalema koos tellitud bussiga	5 000		mitmel käidi, mitme inimesega
	1.6 Pereklubi loomine - kohviõhtu, esinejad, viktoriinid – nendele keda huvitab – kokkuleppel, liikmemaks, projektipõhine – vastavavalt vajadusele ja soovidele ning suutlikkusele	6 750	Omafinantseerimine	mitu klubiõhtut tehti, kui palju osales, kas jäädi rahule
	1.7 Palgata küla kultuuritöötaja koos töö kohaga, mida pole (ettepanek raamatukogus? Arsti	72 000	Vald	Kas on olemas kultuuritöötaja, mitu ettevõtmist aastas läbi

	ruumide kõrval või külakogu ruumides)			viis
2. Infopuudus ja puudulik infovahetus	2. Infopuuduse vähendamine ja infovahetuse parandamine			
	2.1 Lisa infotahvlite ülespanek	5 000	Vald	Mitu üles pandi
	2.2 Vallalehes Ääsmäe lk.? lisalet, vaheleht?		Vald	Mitu artiklit aastas ilmus
	2.3 Küla oma veebilehe loomine (interaktiivne, foorum, küsitlus, andmebaas, lingid, jne)	15 000	Maaelu edendamise sihtasutus (MES 9000)	Mitu külastust päevas; mida enim küsiti,
	2.4 Küla veebilehe käigushoid ja uuendamine	12 000	Vald	Mitu uuendust lisati
	2.5 Koostöös kooliga (veebileht) ja ajalehe väljaandmine	1 000	omafinantseerimine	Mitu lehte aastas ilmus
3. Puuduvad terviserajad	3. Ehitada terviserajad, talvel suusarajad			
	3.1 Teha jooksurajad/suusarajad, mis ei vaja musta katet	10 000		Mitu km rada tehti
	3.1.1 läbirääkimised maaomanikega		Vald, sponsored	Mitu maaomaniku kaasati
	3.1.2 Radade planeerimine, koostöös valla üldplaneeringuga, võimalike maade teede metsatukkade jt maade omanike loal		Vald, sponsorid	Mitu rada ja mitu km tehti

	3.2 Teha haljastuse, välispordi ja kergliikluse projekt, asukohtade eskiislahendustega	150 000	Vald, omafinantseerimine, sponsorid	Mitu kohtumist tehti ja mitu inimest osales selle projekti arutelul
	3.3 Rajada kergliikluse teed musta katte ja valgustusega – jalgratta, rull-uisu ja suusa, rula, kepikõnd, lapsevankriga <i>(positiivne näide Saku vallast tegemisel, kuid juba ülerahvastatud Tallinna inimeste poolt, nendega kogemustega - ühisrulluisutamine,</i>	1 500 000 /km	Vald, riik, EL struktuurivahendid, LEADER programm	Mitu km jalgrattateed rajati
4. Pole piisavalt mänguväljakuid	4. Olemasolevate mänguväljakute renoveerimine ja uute rajamine			Fotod
	4.1 Korrastada ja täiustada olemasolevaid – omanik (kool, KÜ, jne), kasvõi homme	44 000	EAS Kohaliku Omaalgatuse programm	
	4.2 Korteriühistus (KÜ) toimib väga hästi, kui ise teevad ja hooldavad	-	Korteriühistud	
	4.3 Olemasolevas külas leida uute mängu ja spordiväljakute kohad –, (ettepanek vallale võtta need maad sotsiaalmaaks?)	-	Elanikud, külakogu, vald	
	4.4 Mänguväljakud hajaasustuses	-	Elanikud, külakogu, vald	

	4.5 Jälgida, et arendaja planeerib mänguväljakud juba uutesse elamurajoonidesse, mitte ainult väikelaste väljakuid, vaid ka näiteks rula-rampe või skate-parke	-		Elanikud, külakogu, vald
5. Noorte tegevusetus	5. Luua võimalusi noorte vaba aja sportlikuks ja tervislikuks veetmiseks			
	5.1 Juurde on vaja mänguväljakuid, seiklusradu. Rula-ramp	250 000		Ääsmäe Spordi SA
	5.2 Idee autorid võiks olla noored ise ja projekti kokku panna, ise ehitavad ja ühistööna tekib ka hoidmine, näiteks 7 päevase töö- ja puhkelaagris			Ääsmäe Spordi SA
	5.3 Külale oma aktiivne spordi ja/või pallimängude võistkond – tekivad kaasaelajad, oma küla, oma klubi			Ääsmäe Spordi SA
	5.4 Teha tihedamini spordivõistlusi – kabe, male lauatennis, köievedu, võrkpall? Korvpall? Saalihoki? – aktiivsed inimesed koostöös kooliga			Ääsmäe Spordi SA
	5.5 Noorte tehnikaringi käivitamine – kuidas huvi taasäratada, jalgratta load, -krossirada? Võrrisport – tehnikahuvi ka vanematel			Ääsmäe Spordi SA

	inimestel, (sapakad, mossed, ladad?)			
6. Prügimajandus ja halb heakord	6. Tagada heakord ja luua eeldused prahistamise vähendamiseks			
	6.1 Kogunemiskohtadesse panna välja tänavaprügikastid, nii suured (kuid väikse auguga) kui väiksed	15 000	Vald	
	6.2 Tee äärsete alade niitmine ja võsa piiramine – maa omanik, tee valdaja		Vald	
	6.3 Tänavavalgustus taasrajada mõisaallee äärde		Vald	
	6.4 KÜ Kasesalu 4,6,8 anduriga lambid, et valgustada jalgrada lasteaiapoolses otsas	4 500	Korteriühistud, vald	
	6.5 Kogunemiskohtade väljaehitamises ise algatada, kaasa lüüa ja ka aidata korras hoida – noored ja prügimajanduse eest vastutav			
	6.6 Taaskasutuskonteineri hankimine – kuhu saab, kes vastutab,		Vald, eraettevõtja	
	6.7 Prügikastide	180 000	Vald	

	tühjendamine ja niitmine			
UUS PROBLEEM	ÄÄSMÄEL PARKIMISPROBLEEM: ETTEVÕTMISTE AJAL KÕIK KOHAD TÄIS, VAJA OLEKS TERVIKLIKULT VAJADUSED KA VÕIMALUSED LÄBI MÕELDA			
UUS PROBLEEM	Jõusaalis puudub korras ja töötav sisustus?		Ääsmäe kool, külakogu, vald	
Arenguidee	Luuu rahvamajja kasvuhoonemuuseum			

5.2 Arengukava elluviimine ja täiendamine

Arengukava alusel tehakse ettepanekud Saue valla arengukavasse, üldplaneeringusse ning investeringute ja eelarve kavasse. Järgmise aasta põhitegevusena on ette näha Ääsmäe haljastuse ning avaliku ruumi eskiislahenduse tellimist, et pakutud tegevused ka ruumilise lahenduse leiaksid. Sellele järgnevad kokkulepped maaomanikega tegevuste elluviimiseks.

Arengukava elluviimist jälgib iga külaelanik ja annab külakogule arengukava elluviimise edusammudest ja puudujääkidest teada kirjalikult ning soovitatavalt oma nimel. Külakogu kogub arvamused ning need arutatakse läbi külakoosolekul. Arengukava täiendamine ja parandamine toimub kord aastas, tavaliselt maikuus külakoosolekul. Siis viiakse aasta jooksul kogunenud parandused sisse, kui midagi on tehtud, siis tehakse vastav märge, kui tegemata, siis analüüsitakse miks ning tehakse kõik endast sõltuv, et järgmisel perioodil kavandatu ka ellu viidud saaks. On oluline rõhutada, et iga inimene saab ka ise päris palju teha oma eluolu ja elukeskkonna parandamiseks.

Ääsmäe Arengukava 21 vaadati läbi ja täiendati 1. mail 2009 toimunud Minu Eesti 2009 Ääsmäe Mõttekojas. Kohal oli 28 inimest, neist 8 oli lapsed (vanuses 8-13).

01.05.2009 Minu Eesti 2009 ESITATUD ARENGUIDEED, TEGEVUSED JA LAHENDUSED

Ääsmäe Mõttekoda

Talgujuht Ahto Oja
Kojavanem Tiina Tint
Ääsmäe küla
Harjumaa

I teema noorte vaba aeg

Eestvedaja Tõnu Vahter

Kitsaskohad:

1. ühine koosolemise koht puudub välitingimustes, noored käivad koos majade vahel ja metsas, aga koht kus koguneda puuduvad. Tuleb selline koht luua
2. noorte kuritegevus – kust jookseb vaba aja ja turvalisuse piir
3. anda noortele võimalus ise teha – me täiskasvanutena võime arvata, mida noored tahavad, aga noored ise peaks ütleva, mida nad tahavad. Võime ise rohkem lülituda Noortekeskuse töösse, muidu võime teha valesid asju, noored vaatavad ka, et mida nad siin räägivad.
4. Oleme täheldanud tehnikahuvi Ääsmäel, mis on tervitatav, kuid peame leidma võimaluse seda huvi lahendada, samal ajal pole noortel kohta, kus tehnikahuvi maandada, pole kohta kus tehnikat putitada
5. üldine kergliiklusteede ja matkaradade tegemine – taome seda rauda edasi, et saame mõned neist tehtud, see ei seondu ainult noorte vaba ajaga, vaid puudutab kõiki, kes tahavad välisporti teha.
6. Noori tuleb ühistegevusse rohkem kaasata, - vanemad võtaksid lapsed kaasa, tulevikus tekib juba harjumus osaleda ühistegevuses

lahendused:

1. kool on meil sisesteks ettevõtmisteks olemas esialgu, kuigi sellel on oma piirangud
2. noored kogunevad kruusaaugu servas – kuidas seda paremini kasutada – kuidas saada nõusolek maaomanikult ja naabritelt, et sinna puhkekoht teha
3. Ääsmäe Rahvamaja rauda tuleb edasi taguda, krunti pakkuda KOV-ile, et taotleks munitsipaalomandisse.
4. Külal on kõrts puudu – kohvik – kus saaks kokku ja külaasju arutada?
5. Pisikesed nurgakesed üheks viia.
6. Omaalgatus on oluline – et uurime noortelt tagasisidet
7. samade huvide ümber peaksid inimesed kogunema ja ise ära tegema, mis enda võimuses, mitte lootma ainult külakogu või külavanema tegemistele

8. positiivne on 2 naabrivalve piirkonna käivitamine turvalisuse tõstmiseks – noortekeskusega saab rohkem koostööd teha
9. külakogu ei ole ainuke, vaid inimesed ise saavad palju ära teha
10. tegijaid tuleb tunnustada, nii noori kui kõiki; noortele võib see olla palju olulisem motiveerija, et noored tunnetaks, et on oodatud ja teretunud, vanemad kaasaksid oma lapsi, kuulaksid lapsed ära ja arvestaksid tegemistel
11. krossirada tuleb kuhugi maha märkida, kus sõita saaks? Kus ja kes on maaomanikega jnõus läbi rääkima. T lubab , et võtab selle enda südameasjaks, et see koht leida ja küla noorte tehnikaring käivitada! Positiivne!
12. Näiteringi võiks teha Ääsmäele nii noortele kui kõigile.
13. kergliiklusteed on olulised ja tuleb teha, nii tegemine kui ühendamine olemasolevate teedega.
14. Kui tahame oma asju teha ja tahame seda hästi teha, kõik nõuavad raha ja ressursse, kes oleks võimeline projekte kirjutama, täna meil seda inimest olemas ei ole.
15. Silla all on puud kõrged ei näe tulevaid autosid – kiiruse piirang võiks see olla, lastel ohtlik üle tee minna! Puud maha võtta või kiirusepiirand panna – arvestada järgmises kirjas Maanteeametile, kes on tee omanik ja vastutab ohutuse eest.

II kuidas Ääsmäe rahvast ühte liita, nii et kõik ütleks tere

Eestvedaja Tõnu Vahter

1. kuidas liita külas olevaid erinevaid kogukondi, keskus ja haja-asustus, uusasum,
2. kuidas luua seltsingu kaudu küla rahvamaja
3. kuidas omavahel tuttavaks saada
4. kuidas kaasata inimesi ühisüritustele
5. kuidas koolisöökla võiks olla päeval osaliselt avalik söökla

lahendused

1. koht kooskäimiseks – kool on olemas
2. ühendada aktiivsed inimesed – kasutada ka olemasolevaid küla veebilehti, foorumeid
3. kõrts endine värvitsehh, Harutee endine sepikoda
4. hoida töös rahvamaja projekti
5. plaanitud ürituste raames täikad, heategevuslikud loteriid, teha traditsiooniline laat, vähem sõnu, rohkem tegusid – soovime silmaga näha tulemusi

6. infovahetus ükselt uksele ja personaalne suhtlemine on oluline, see töötab kõige paremini info jagamisel
7. kruusaaug avalikuks kasutamiseks
8. ettevõtmised erinevatele ja kõikidele põlvkondadele
9. traditsiooniline turulett koolitee ääres, kala ja muu müügiks
10. noortel üks koht grill, autoga ligi, ei tohi olla eramaal, pingid ja prügikastid
11. noorte puhul on läbivaks teemaks koostöö Noortekeskusega

III Kuidas vald kuulaks meid rohkem!

Eestvedaja Elvar Laurik

1. teeks ära haldusreformi, et ääremaid jääks vähemaks, vallad lähevad suuremaks, aga keskusi tuleks juurde
2. Ääsmäe on Saue valla ääremaa, meil on alla 10% valla elanikest
3. oma inimesi oleks rohkem vaja valla volikokku, et küla ja piirkonna huvid oleksid esindatud, kampaaniat võiks teha ka Laagri asulas
4. soodustada ettevõtete tulekut Ääsmäele, et inimesed saaksid kohapeal tööd ja need ei oleks ainult jäätmekäitlusega tegelevad ettevõtted, Ääsmäe võiks olla Eesti Krõpsu Pealinn, kuna meie külas asub Balsnack – et jätkaksime seda tutvustust, et kutsuksime neid ettevõtteid inimestega kohtuma
5. kui siin on rohkem ettevõtteid siis kuulab meid ka vald rohkem
6. jätkata kahepoolset sidet vallaga, et meid teavitatakse endiselt algatatavaid detailplaneeringuid, uute ettevõtete soovist Ääsmäele tulla jne, kultuurielust teavitatakse suhteliselt hästi,
7. tuleb oma probleeme fikseerida, need põhjendatult vallale esitada ja järjepidevalt üle küsida
8. kuidas meid oleks siin saalis rohkem, oleks võinud olla 3 korda inimesi,
9. viia sisse otsedemokraatia, et rahvahääletuse tulemus KOV tasandil oleks kohustuslik (lisandus lõpuringis)

IV kuidas saada jalgrattatee Maidlasse et saaks ujuma minna

Eestvedajad Eliisabet Sinimeri (12.a), Katarina Oja (13.a) Maarit Olbri

1. Ääsmäe Maidla teel on kõvakate ainult Altküla teeni, edasi ehk umbes poole pealt on kruusatee, kust on tolm ja kivid lendavad, kui jalgrattaga sõita
2. me vajame sinna ca 2 m laiust jalgrattateed kuni Maidlani välja, seda on umbes 6 km, et käia Maidla paisjärves suvel ujumas
3. jalgrattatee ääres võiksid olla pingid, prügikastid ja valgustus
4. tee ääres peaks olema jalgrattamärk,

5. Maidlast võiks minna edasi Kiisani, et teha suuremaid ringe kui vaja, seal on Vembu Tembu Maa ka lähedal

V kuidas saada Ääsmäel tennis käima

Eesvedajad: Eliisabet Sinimeri, Katarina Oja

1. talvel saame saalis tennist mängida, suvel pole kuskil mängida
2. plats on olemas kooli taga
3. jooned on vaja maha saada
4. võrk on vaja muretseda
5. tenniseklubi vastutab võrgu eest – Katarina Oja, Elisabet Sinimeri, Siim Sinimeri, Maarit Olbri,
6. tenniseklubis on päevik – kus pannakse võrgu laenutajad kirja
7. võrgu rendi tund on 10 krooni
8. klubi liikmetele on tasuta
9. vaja valgustust ja videovalvet ja hoiatuskirja, et võrgu rikkuja tuvastatakse ja maksab võrgu maksumuse + 100 krooni
10. pikas perspektiivis vajab nii tennis kui korvapalliplats katmist tartaankattega, alternatiiv puitpõrand, sest asfaldil on valus kukkuda. Samas tennisel puupõrand ei sobi.

VI kuidas saada võrkpall Ääsmäel käima

eestevedajad – Tõnu Vahter ja Ilmar Keidla – tehtud 2009. aastal, millest oli uudis ka Postimehes.

1. olemas on plats, talgukorras tehtud paar aastat tagasi, postid on maas, suure kiviga liiv on olemas, võrk on natuke katki, aga mängu ei käi – plats tuleb korda teha ja mängimist propageerida
2. kordategemiseks on vaja geotekstiili platsi pinna jagu + 4 m igast äärest üle
3. liiva 0,3 m paksuselt
4. uus võrk,
5. piiramine, kas pingid, aedik või mõlemad,
6. maikuus teha talgud kolmandal nädalavahetusel
7. kuulutada võrkpalli turniir, registreerimine raamatukogus, netis, helistamisega,
8. registreerunud kutsuda talgutele,
9. teeme talgukorras korda
10. võistlus Ääsmäe spordipäev 13.06,
11. muud võimalikud võistlused korvapall, petang, väike (saaljalgpalli palliga) jalgpall, laptuu, vibulaskmine

VII kuidas saada jõusaal kasutusse

Eestvedaja Olev Kruusenvald

1. selgitada olemasoleva jõusaali kasutus ja olekord koolis
2. vahendid on rikkis, sest olid mõeldud kodukasutusse
3. Ahto uurib Jaanuselt, mis seis sellega
4. Olev uurib, mis vahendeid on mõistlik panna, ja kas saaks midagi spordiklubidelt, mis on maha kantud
5. Ahto, Olev ja Hillar lähevad Jaanusega rääkima kuidas saaks selle jõusaali tööle, kui on teada vahendite saamise võimalus ja/või maksumus
6. Arvoga minna vaatama, kas annab midagi olemasolevatest parandada
7. et lasketiirus saaks teha uue ruumi – sama tiim uurib, mis takistab ja mis selleks vaja on, et käima saada!

VIII Kuidas saada Tagametsa külla rahvamaja

Eestvedaja Madis Liiväär

1. on olemas huvitatud isikud, maa, tahe, motivatsioon, valmisolek talguteks ja metsamaterjalidega toetamiseks
2. Madis on valmis olema projektijuht, jahimeeste tuumik on valmis tegema rahvamaja seltsingu, et teha taotlus rahvamaja ehitamisele toetuse leidmiseks
3. Rahvamaja on vaja Tagametsa küla ühisürituste tegemiseks, nagu pulmad, matused, juubelid, jahimeeste kokkutulekud, keskkonnahariduse ja loodushariduse koolitus, majutus.
4. Madis organiseerib kokkuleppe vormistamise maaomanikega, koostab ehitusprojekti ja hangib vajalikud load, kirjutab projekti toetuse saamiseks, rahvamaja võiks olla madala energiatarbega puit-põhkballi ökomaja, pooleteisekordne, üldpinda 150 m², seest savikrohv viimistlus, väljast kas lubikrohv või voodrilaud
5. Rahvamaja juurest algaks matkarada Ääsmäe rabasse, kus rabasaarel võiks olla puhkekoht-püstkoda, samuti matkarajal võiks olla viburada. Ahto on kirjutanud matkaraja projekti juba 2002. aastal ja saadab selle Madisele, ehk annab kasutada.
6. Rahvamaja saab ehitada paljuski toetajate ehk külaelanike materjalidega ja talgutöö korras.

Probleemid:

pole suurt poodi
teed halvas seisukorras

arsti puudumine
ühistransport
noorte vabaaja tegevusetus -

mida saan ise teha:
enamus – mitte midagi

kergliiklustrassid on üldplaeeringu teemad – sinna tuleb teha konkreetsed ettepanekud trassidele.
Kaseurva tee musta katte alla
saata arengukava külaliski

5.2 Ääsmäe kandi tegevuskava 2017-2020

Elluviimise kava on kaheosaline. Pikemaajalised ning suuremahulised tegevused, mille elluviimine sõltub eelkõige Saue valla kaasrahastamisest ja teistest välisfinantseerijatest on toodud hilisemas ajavaates. Tabelis nr. 3 on toodud need tegevused, mille elluviimisele saavad külaelalikud ise kõige rohkem kaasa aidata tänu heale tahtele, oma ettevõtlikkusele ja koostööle ning talgukorras tehtavale ühistööle järgmise viie aasta jooksul 2015-2020.

Tabel 3. Ääsmäe tegevuskava 2017-2020

<i>probleem</i>	<i>Eesmärk ja tegevused</i>
1. Vähe ühistegevust	1. Organiseerida ühiseid ettevõtmisi
	1.1 Ühiste ettevõtmiste organiseerimine Tänuüritus, stiilipeod kevadel ja sügisel, jaanituli, tuulelohede lennutamine
	1.2 Talgude organiseerimine – sügis ja kevad (heakord)
	1.3 Pesakastide ehitamine ja ülespanek
	1.4 Teatri, kino, loomaia, Tallinna vanalinna ja kontserdite ühiskülastused
	1.5 Laadad, messid, näitused, külapäevad
	1.6 Pereklubi loomine - kohviõhtu, esinejad, viktoriinid, <u>mälumängud</u>
	1.7 Koolituste organiseerimine
2. Infopuudus ja puudulik infovahetus	2. Infopuuduse vähendamine ja infovahetuse parandamine
	2.1 Küla veebilehe ja FB käigushoid ja uuendamine
	2.2 Terviseradada tähistamine
	2.3 Püsi- ja muutuvinfo tahvel Haruteele
	2.4 Valla infopunkt Külakeskusesse

	<i>2.5 Turismi infopunkt Külakeskusesse</i>
3. Puuduvad terviserajad ja muud spordi ja vaba aja veetmise	3. Ehitada terviserajad, talvel suusarajad
	<i>3.1 Teha juurde jooksu- ja suusaradu, mis ei vaja musta katet</i>
	<i>3.1.1 läbirääkimised maaomanikega</i>
	<i>3.1.2 Radade planeerimine, koostöös valla üldplaneeringuga, võimalike maade teede metsatukkade jt maade omanike loal</i>
	<i>3.1.3 võsa ja muru niitmine tervisradadel</i>
	<i>3.1.4 jõujaamade rajamine terviserada äärde</i>
	<i>3.1.5 Suusaradade sisse ajamine</i>
	<i>3.1.6 tervise ja spordiradade hooldamine</i>
	<i>3.2 Teha haljastuse, välispordi ja kergliikluse projekt, asukohtade eskiislahendustega</i>
	<i>3.3 Rajada kergliikluse teed musta katte ja valgustusega – jalgratta, rull-uisu (Kasemetsa) ja suusa, rula, kepikõnd, lapsevankriga</i>
	<i>3.3.1 jätkata kergliiklusteede äärde pinkide ja prügikastide panekut (sarnaselt bussijaama tee ääres olevale)</i>
	<i>3.3 Koostöös kooliga rajada ja kasutada aktiivselt staadioni (400 m)</i>
	<i>3.4 Discgolfi raja lõpuni rajamine koos viitade ja juhenditega ning selle kasutusse võtmine</i>
<i>3.5 Huviklubide moodustamine vastavalt elanike enda initsiatiivile (spordi-, tervise-, matka-, seene-, kala-, foto, filmi- jne klubi)</i>	
<i>3.6 Ujumiskoha rajamine Maidla jõe, vana pumbajaama juurde, võimalusel kaaluda õppeotstarbelise ja mudelilaadse hüdroelektrijaama rajamist vanasse pumbajaama koos kalapääsuga</i>	
<i>3.7 Piljardiklubile piljardilaua, valgustuse ja varustuse muretsemine, piljardimängu koolitus</i>	
<i>3.8 Libedarada talvel põllu peale</i>	
<i>3.9 Pikem ja lühem looduse õpperaja tegemine metsa ja rabadesse (Ääsmäe, Vaheru)</i>	

	3.10 Spordivõimaluste laiendamine (Salu palliväljaku valgutus, võrkpalli võrgud, võrkpalli väljaku piirid, liumäe võrk, kelgumägi/lumelaud, suusahüppetorn)
4. Pole piisavalt mänguväljakuid	4. Olemasolevate mänguväljakute renoveerimine ja uute rajamine
	4.1 Korrastada ja täiustada olemasolevaid – omanik (kool, KÜ, jne),
	4.2 Korteriühistus (KÜ) toimib väga hästi, kui ise teevad ja hooldavad
	4.3 Olemasolevas külas leida uute mängu ja spordiväljakute kohad –, (ettepanek vallale võtta need maad sotsiaalmaaks?)
	4.4 Mänguväljakud hajaasustuses
	4.4.1 sh karusell mänguväljakule
	4.5 Jälgida, et arendaja planeerib mänguväljakud juba uutesse elamurajoonidesse, mitte ainult väikelaste väljakuid, vaid ka näiteks rula–rampe või skate-parke
4.6 Rajada tenniseväljak Kirsiaia parki	
5. Noorte tegevusetus	5. Luua võimalusi noorte vaba aja sportlikuks ja tervislikuks veetmiseks
	5.1 Rajada juurde on vaja mänguväljakuid
	5.2 Noortekeskusesse peegel sein 7 päevase töö- ja puhkelaagri organiseerimine noortele suvel
	5.3 Külale oma aktiivne spordi ja/või pallimängude võistkond – tekivad kaasaelajad, oma küla, oma klubi
	5.4 Teha tihedamini spordivõistlusi – kabe, male lauatennis, köievedu, võrkpall, korvpall, saalihoki, orienteerumine – aktiivsed inimesed koostöös kooliga
	5.5 Noorte tehnikaringi käivitamine – kuidas huvi taasäratada, jalgratta load, - krossirada? Võrrisport – tehnikahuvi ka vanematel inimestel, (sapakad, mossed, ladad?) Luua tehnika-moto ring, huvi korral ühendada vabatahtliku päästekomandga – suurendab turvalisust
6. Prügimajandus ja halb heakord	6. Tagada heakord ja luua eeldused prahistamise vähendamiseks

	6.1 Kraavi ja kraavikallaste puhastamine Kasemetsas
	6.2 Tee äärsete alade niitmine ja võsa piiramine
	6.3 Tänavavalgustus taasrajada mõisaallee äärde kogu ulatuses koos uue kergliiklusteega
	6.4 KÜ Kasesalu 8 ja 10 anduriga lambid, et valgustada jalgrada lasteaia poolses otsas
	6.5 Kogenemiskohtade väljaehitamises ise algatada, kaasa lüüa ja ka aidata korras hoida – noored ja prügimajanduse eest vastutav
	6.6 Selgitada välja, kas on vaja koerte aiaga piiratud jalutamispiltsi? Selgitada välja, kas koduloomade väljaheited tänaval on probleem? Kui on, koolitada koerte omanikke oma hoolealuste järel koristama tänavatel
7. Turvalisus on madal	7. Saavutada suurem turvalisuse tunne
	7.1 Kergliiklusteede lõpuni ehitamine ja ühendamine Harjumaa teiste kergliiklusteedega vastavalt Harjumaa kergliiklusteede teemaplaneeringule (Maidla-Kiisa, Pällu-Tuula-Keila, Muusika, Ruila, jne)
	7.2 Rattaparklate rajamine (külaplats, bussipeatus, tankla)
	7.3 Turvakaamerad tänava otstesse ja külaplatsile
	7.4 Korralikud teed, Harjumaa saue valla (kergliiklusteede) ja võrgustiku kaart
	7.5 Maidla tee teavitus, Kadarbiku teed teavitada
	7.6 Teetökked Kasesalu tn algusesse, enne Külaplatsi
	7.7 turva, pääste ja priitahtlike pritsimeeste teemalised koolitused
	7.8 talusildid kõikidele taludele Ääsmäe kandis
	7.9 maantee valgustus
8. Puudub külakeskus	8. Rajada multifunktsionaalne passiivmaja põhimõttel külakeskus, sh
	8.1 (Jõusaal)
	8.2 Ilusalong, juuksur, kaugtöökohad
	8.3 (Majutusasutus)
	8.4 Söögikoht, kohvik (Kepsleva Poni Kõrts)

	8.5 pagaritöökoda
	8.6 Lava, ladustusruumid, kliimateemapark, meditatsioonituba
	8.7 MTÜde ruumid (MTÜ Sügis, Ääsmäe Külakogu)
9. Teenus / Töö	Edendada teenuse pakkumist ja töökohti
	9.1 Pood
	9.2 haljastustöö
	9.3 teemapark
	9.4 energiaühistu
	9.5 kalakasvatus suletavasse turbamaardlasse
	9.6 veeühistu
	9.7 taarapunkt
	9.8 niitmine, sh kraavide perved ja kõrvalteed
	9.10 Noorte töö ja puhkelaagrite korraldamine suvel
	9.11 uute üldkasutatavate alade niitmise organiseerimine
	9.12 e-põhine pilet/buss
	9.13 ühiste teenuste tellimine (haljastusmaterjal, korstnapühkija jmt)
	9.14 Saaremaa/Hiiu busside peatumine Haruteel, suurendab paremat liikuvust ühistranspordiga, vähendab autokasutust
	9.15 kohalik takso- tellitav, teenusena , vastav äpp, või autode ühiskasutus ja selle äpp
	9.16 Suurematele niitmist vajavatele niitmata maadele küla lambaühistu loomine,
10. Pargi ja haljasalade lisamine	Parkide ja haljasalade lisamine
	10.1 Ääsmäe 100 kirsipark kui panus EV 100 aastapäevaks
	10.2 pargis on minigolf, munagolf, tenniseväljak, liuväli, laste mänguväljak, puuvilja ja marjapark (veini- ja siidriklubile toorme kasvatamise koht)
	10.3 Kaasnevad kasvahoone/põllumajandus/köögiviljanduse muuseum, ujula, hiis

11. Koostöö naaberküladega ja ühendvallas uute naabritega	<i>Koostöö tegemine naaberküladega ja ühendvallas uute naabritega</i>
	<i>11.1 Ülevallalisel jalgrattamatkal osalemine</i>
	<i>11.2 Ühendvalla turismistrateegia välja töötamine ja vastu võtmine</i>
	<i>11.3 Ühiste ettevõtmiste korraldamine (mõisate tuur, mängude töötoad, tuulelohe ja munagolfi lahtised meistrivõistlused)</i>

